

Contractwerk

Peeters, A. e.a.: *Contractwerk. De soepele weg naar differentiatie*. Leuven: Cego, 1998.

Dit boek past in een reeks publicaties van het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs (Leuven), waarin het ervaringsgericht werken in de basisschool concreet wordt toegelicht. Contractwerk wordt voorgesteld als de werkvorm bij uitstek om in te spelen op de individuele noden van kinderen. Centraal staan zes verhalen uit verschillende leerjaren, die aantonen hoe contractwerk op verschillende manieren vorm kan krijgen in de lagere school.

De auteurs tonen aan dat je contractwerk geleidelijk kan opbouwen. Een aantal stappenplannen bieden hierbij een handige houvast. In de verschillende hoofdstukken komen achtereenvolgens de praktische organisatie, de materialen, de soorten opdrachten en de rol van de leerkracht aan bod. Bij dit alles vormt de betrokkenheid van de kinderen de rode draad. Het gaat hier duidelijk om een werkboek, opgebouwd vanuit de praktijk en met een schat aan tips voor de dagelijkse klaspraktijk.

Anne Boeken

Vaardigheden in de steigers

J. van den Berg & J. Bustraan (red.): *Vaardigheden in de steigers*. (Studiehuis-serie nr. 7.) Leuven/Apeldoorn: Garant, 1999, 96 p.

De omslagtekst prijst deze gebundelde verzameling artikelen aan als een 'kleurrijke beschrijving vanuit verschillende invalshoeken' van waaruit het vaardigheidsonderwijs belicht wordt als fundament voor het welsta-

gen van de studiehuis-praktijk in de tweede fase. Het is immers onloochenbaar zo dat studiehuis-leerlingen over een aantal expliciete vaardigheden moeten beschikken. Scholen zullen – elk vanuit de eigen school-

cultuur overigens, vandaar het rijke kleurenpalet – er zich dan ook over moeten bezinnen hoe die aandacht voor initieel vaardigheidsonderwijs ingebed wordt in het schoolbeleid, hoe overleg c.q. afstemming tussen leraren en deelvakken bereikt kan worden en hoe de professionalisering van (nog) niet (helemaal) vaardigheidsgericht werkende leraren concreet vorm krijgt.

Onderhavige publicatie is een werkgroep-rapport ontstaan binnen het Netwerk Zeeland, een sinds 1996 bestaand samenwerkingverband tussen elf Zeeuwse secundaire scholen en drie hogeschoolopleidingen en ondersteund door PLATO (Platform Opleiding Onderwijs en Organisatie van de Universiteit Twente).

Hoofdstuk 1 schetst een algemeen kader rond essentiële oriënteringsvragen als: waarover praten we als we het over 'geïntegreerd' vaardigheidsonderwijs willen hebben? waar staan we momenteel bij ons op school inzake vaardigheidsonderwijs? welke finaliteitsvisie hebben we en hoe realiseren we die visie de facto in de vorm van een getimede planning? Aan de hand van o.m. een overzichtelijk voorgesteld stramien worden – in de vorm van concrete vragen – gelieerde aspecten met betrekking tot beleid, aansturingsfilosofie, overlegstructuur en (school)cultuur aangesneden. Een excellente samenvatting sluit dit hoofdstuk af met een keurig gestructureerde suggestie: het 'invoeringsplan vaardigheidsonderwijs' (p. 21).

Een aantal scholen presenteren in de hoofdstukken 2 tot en met 7 hun aanpak van vaardigheidsonderwijs en de eerste daarbij opgedane ervaringen. Hierbij belichten verscheidene auteurs, allen behorend

tot het Netwerk Zeeland, elementen als: de inbedding van vaardigheidsonderwijs in het onderwijsbeleid (hoofdstuk 2); voorzichtige longitudinale opbouw van studievoordigheden door de leerjaren heen (hoofdstuk 3); regulatieve en planningsvaardigheden in de tweede klas (hoofdstuk 4); de 'Z-band', een schoolwijd uitgeroosterd uur met keuzeactiviteiten (hoofdstuk 5); de toetsingsproblematiek van vaardigheden, met uitgewerkte matrices, checklists en beoordelingsinstrumenten voor lerenden én begeleiders (hoofdstuk 6); en een projectreflectie omtrent samenwerkend leren / leren samenwerken (hoofdstuk 7).

In het afsluitende achtste hoofdstuk met de aardige titel *De aardigheid van vaardigheid: eigen startpunt, eigen koers met gezamenlijke bakens* onderneemt een van de samenstellende auteurs en PLATO-beleidster een m.i. geslaagde poging tot opmaak van een huidige stand van zaken met betrekking tot de praktijk inzake vaardigheidsonderwijs in de scholen van het Netwerk Zeeland. Rond een aantal in vraagvorm geformuleerde (procedurele) 'koersverschillen' en drie 'bakens en andere bevindingen' wordt op een heldere en eerlijke wijze bericht en gereflecteerd over moeilijkheden, geslaagde en mislukte oplossingspogingen.

Nog even vermelden dat beide bijlagen achterin dit alweer erg motiverende praktijkverslag een geordend overzicht aanbieden van het gehele (weidse) terrein inzake vaardigheden. In bijlage 1 worden links gelegd naar ondersteunende hoofdstukken uit het *Handboek vaardigheden* van Edumedia (recensie: zie onder).

Wouter Brandt